

Numărul 16.

Oradea-mare 16/29 aprilie 1900.

Anul XXXVI.

Apare duminica. Abonament pe an 16 coroane, pe $\frac{1}{2}$, de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei

Ioan cav. de Pușcariu.

Academia Română, în sesiunea sa generală din primăvara aceasta, a ales membru al ei, în locul decedatului Alexandru Roman, pe dl Ioan cav. de Pușcariu, până' acum membru de onoare. Prin aceasta alegere, Academia Română, ca cea mai înaltă instituție culturală românească, nu numai a ținut la principiul care a residat la întemeierea ei, ca să se întrunească reprezentanții stăruințelor culturale românești de pretotindeni, — ei totodată a dat respătă meritată unui bărbat care începând din tinerețe și până în adânci bătrânețe a stat necontenit în serviciul națiunii sale.

Cronicarii ai evenimentelor noastre culturale, credem dar a îndeplini o datorie și în acelaș timp a face o plăcere cetitorilor noștri, improspătând pe aceste pagine activitatea bărbatului distins de Academia Română.

Ioan cav. de Pușcariu s'a născut la 10 octombrie 1824, în comuna Sohodolu-Branului, unde părintele, tatăl și moșul său, au fost preoți.

S-a început studiile în școala românească din satul său; le-a continuat în cea nemțească (normală) din Brașov, de unde a trecut tot acolo, în 1838, în gimnasiul rom. cat. înființat sub conducerea primului profesor Iacob Mureșianu, terminând clasa a șesea în gimnasiul rom. cat. din Sibiiu. Voinind să îmbrățișeze cariera preotească, în 1843 a făcut și cursul clerical. În loc de a deveni preot, s'a dus la Cluș, unde în 1844—45 făcù clasa a șeptea și opta liceală, de odată cu Papiu și Hodoș; iară în 1846—48 studiile juridice în academia de drepturi în Sibiiu, de odată cu Bărnuțiu.

Abia părăsișcoala când se iviră mișcările din 1848. Luà parte la adunarea națională din Blas, la 3/15 maiu 1848 și fu ales membru în comitetul permanent și ca atare îngriji și de prima tipărire a protocolului adunării naționale.

După pacificarea țerii, intră în funcțiune de stat și fu numit în 1849 subprefect la Făgăraș, la 1851 jude cercual în Deva și Puș, la 1854 protopretor la Venetia, la 1861 concipist la Cancelaria aulică ardeleană în Viena, la 1862 ad-

IOAN CAV. DE PUȘCARIU.

ministrator al comitatului Cetatea-de-Baltă, la 1865 căpitan suprem al districtului Făgăraș, la 1867 consilier în ministerul cultelor și de la 1869—1890 membru al Curiei supreme judecătorești în Budapesta, de unde după un serviciu de 42 ani s'a retras în pensie la Bran, locul nașcerii sale.

În urma îndelungatelor și neobositorilor sale servicii, a fost decorat la 1864 cu ordinul coroanei de fer cl. III și ridicat în statul cavalerilor ereditari.

În tot timpul serviciului său public, a luat parte la toate întrunirile politice, bisericești și culturale. A fost deputat dietal și bisericesc, având totdeauna un rol important. Ca șef administrativ, a îngrijit de progresul școalelor, înființând mai multe și asigurându-le cu fonduri. Încă de pe timpul absolutismului a introdus limba română în administrație, aplicând formularele trebuincioase și publicând pentru funcționarii străini gramatica „Die romanische Amtssprache“ cu o terminologie juridică; și încă la 1858 publică în limba română lucrarea sa: „Comentar la legea rurală“ în folosul poporului la regularea posesiunilor urbariale.

Activitatea sa literară recunoscută, a fost poartă să facă parte la 1860 din comisiunea pentru introducerea oficială a unei ortografii române cu litere latine, dimpreună cu Cipariu, Barițiu și alții.

Dânsul a luat inițiativa și la înființarea „Asociațiunii transilvane pentru literatura și cultura poporului român“, ale cărei statute s'au acceptat la referada și după proiectul pregătit de el.

Din lucrările sale literare, multe s'au publicat în „Familia“, proză și versuri, unele sub pseudonimul „Ioan al lui Ioan de la Buceci“. Dintre aceste relevăm: „Mărul“ poemă și „Considerațiunii asupra timpului și spațiului“, ambele reproduse și în broșure, în Budapesta la 1878 și 1883. Îar din celelalte lucrări ale sale: „Disertațiune istorică despre împărțirea politică a Ardealului (Sibiului 1864); „Causa română“ la an. 1872.

Principala sa lucrare este ceea ce intitulată: „Date istorice“ despre familiile nobile române, publicate sub auspiciile Asociațiunii din Sibiu, partea I la 1892, partea a doua la 1895, care i-a atras recunoștința celor mai de frunte cercuri literare.

În considerarea activității sale, Academia Română, l-a ales încă la 1877 membru de onoare.

După proclamarea pasivității, retrăgându-se cu totul din politică, s-a dedicat toată activitatea, afară de cultivarea literaturii, bisericești și școlii. A făcut parte din toate sinoadele și congresele, a avut un rol important la compunerea Statutului Organic, care la intențita referă a lui, în calitate de consilier în ministerul cultelor, câștigă sancțiunea prea naltă.

Un teren foarte rodnic pentru activitatea sa i s'a oferit în calitate de membru al reprezentanței fundațiunii Gozdu și de președinte al comitetului executiv. În timp de peste 25 ani, dimpreună cu ceilalți membrii, au înaintat aceasta fundațiune la starea de cea mai imponentă dintre toate fundațiunile românești.

Aceeaș activitate a dedicat și societății Petru Maior a tinerimei române din Budapesta, administrând și regulând fondul ei.

Afară de acestea, mai mulți ani a făcut parte și din comitetul Societății pentru fond de teatru român, portând afacerile de cassar, pe timpul când comitetul își avea sediul în Budapesta.

Retras acum în satul său natal, la umbra Bucăgăului, a înființat cu consențenii sale banca de credit și economii „Parsimonia“ în Bran.

În viața familiară a avut un singur moment de durere, când la 1894 i-a murit soția, Stana lui Oprea din Săcele. Are înse o deplină mângăere în cei patru fii ai săi, cari toți ocupă poziții de frunte în viața publică și anume: *Ioan*, șef-inginer la centrala căilor ferate române în București; *Iuliu*, dr. în drept, judecător la tribunalul r. din Budapesta; *Emil* dr. în medicină, fost profesor de histologie la universitatea din Iași și actualminte secretar general al ministeriului de culte și instrucțiune publică din București; *Iuniu*, dr. în științele politice și prim vice-consul austro-ungar în Alexandria Egiptului.

Dorim din inimă să se poată bucura încă mulți ani de distincțiunea ce i-a făcut parte Academia Română.

Meteor.

Pe cerul plin de stele

Eram o stea

Și tu erai luceafer

Tu și cu ea.

Prin jocuri de lumină

Voî m'ați atras

Să fac un pas... alături

Un singur pas...

O vie strălucire

Și 'n infinit...

Pe-o dungă de lumină —

M'am prăbușit.

Sibiu aprilie 1900.

MARIA CUNȚANU.

Ziua învierii.

Epilog dramatic în 3 acte

de

Henric Ibsen.

(Fine.)

Maja. Pe urmă ne țicem frumusele remas bun, mulțumindu-ne unul altuia de tovarășie.

Ulfheim. Am mai putea noi să ne despărțim acum? Am mai putea?

Maja. După câte știu, de legat nu m'ai legat.

Ulfheim. Am un palat pentru dta.

Maja (arată bordeiul.) Un palat ca ăsta?

Ulfheim. Nu, e mai bun.

Maja. Nu cumva ai vrea să-mi dai și toate averile din lume?

Ulfheim. Un palat am țis.

Maja. Mulțumesc. Sunt plictisită până 'n gât de palate.

Ulfheim. Și domenii de vânat, întinse cât veți cu ochii.

Maja. Și în palat nu cumva vei fi având și opere de artă?

Ulfheim. Nu, de astea n'am ... dar ...

Maja (multumită.) Slavă Domnului.

Ulfheim. Te 'nvoești dar să me urmezi ori unde și ori cât aș vrea?

Maja. De n'ar fi o blândă pasăre răpitoare, care me supraveghează.

Ulfheim (brutal.) Câteva alice 'n aripă și ... gata, Majo.

Maja (se uită un moment la el, apoi vorbește hotărâtă.) Aidem dar, și du-me unde vrei. La vale.

Ulfheim (coprindându-i mijlocul cu brațele.) Eră și timpul. Uite: ciata de-asupra noastră.

Maja. De sigur că scoborișul e grozav de primejdios.

Ulfheim. Negurile din munți sânt și mai primejdioase. (Ea se desface din brațele lui și se apropie de marginea prăpastiei, privește în adâncime și se retrage îute înapoi.)

Ulfheim (o 'ntimpină ridicând.) Te-a luat ameteala, nu-î așa?

Maja (lin.) Da. Dar mai e ceva. Îa' uită-te și vezi cine vine?

Ulfheim (se apropie de marginea prăpastiei și se uită în jos.) Pasărea răpitoare a dtale cu streina.

Maja. N'am putea să ne strecurăm pe lângă ei fără să ne vadă?

Ulfheim. Imposibil. Alt scoboriș nu-î și poteca asta-î prea îngustă.

Maja (îmbărbătată.) Fie! Îi vom înfruntă aici.

Ulfheim. Draga mea tovarășe, aici ai vorbit ca un vânător de urși.

(Rubek și Irena se ivesc la marginea prăpastiei. El are pe umeri un plect, aruncat ca o manta neîncheiată, peste o haină albă. În cap o căciuliță cu pene de lebădă.)

Rubek (se ivesc pe jumătate din prăpastie.) Cum, Maja, ne mai întelnim odată?

Maja (silindu-se a vorbi cu siguranță.) Cum vești. Vino mai aproape, te rog.

(Rubek se ridică tot și întinde mâna Irenei care se ivesc și ea.)

Rubek (rece.) Mi se pare că și dta ai stat toată noaptea 'n munți -- ca și noi.

Maja. Da, am fost la vânat, cu voia ta.

Ulfheim (arătând spre prăpastie.) Pe poteca asta v'ați urcat?

Rubek. Cum vești

Ulfheim. Și doamna?

Rubek. Se 'nțelege. (Uitându-se la Maja.) Eū și cu doamna vom merge de acum încolo pe acelaș drum.

Ulfheim. Șeii că pe poteca asta puteați să ve rupeți gâtul?

Rubek. Cu toate astea noi am înfruntat-o. Și nici nu părea atât de rea la început.

Ulfheim. Nici una nu-î rea la început. Dar te pomenești într'un loc de unde nu mai poți da nici înainte, nici îndărăt. Atunci cați, dle profesor, saū ești îngropat.

Rubek (il privește zîmbind.) Vrei să-mi dai sfaturi înțelepte, dle proprietar?

Ulfheim. Ferească Dumnezeu! (Insistent, arată spre vârf.) Dar nu vești furtuna de-asupra noastră? N'auzi urletul vântului?

Rubek (ascultă.) E ca un preluđu la ziua învierii.

Ulfheim. Omule, e viscolul ce se deslănțueșce din vârf. Uite cum se rostogoleșce norii și cum se

coboară mai în jos. Peste puțin se vor învălui ca într'un giulgiu de moarte.

Irena (tresare.) Eū cunosc giulgiul acela.

Maja (stăruind de Ulfheim să plece.) Aidem jos mai repede.

Ulfheim (cătră Rubek.) Nu pot să ajut decât pe una. Dvoastre stați aici în bordeiū până ce trece furtuna și după ea voi trimite oameni să ve ia de acolo.

Irena. Să ne ia! Nu, nu.

Ulfheim (brusc.) De va fi nevoe, oamenii ve vor luă cu forța. Alegeți între moarte și viață. Să șeii (cătră Maja.) Vino și încrede-te orbeșce în tovarășul dtale.

Maja (se agată de el.) De voi ajunge cu bine până jos, am să cânt și să chiu.

Ulfheim (porneșce 'n jos și strigă cătră ceialaltii.) Aș-teptăți, cum v'am spus, în bordeiū până ce or veni oamenii să ve coboriți pe frîngiile lor.

(Ulfheim ținând pe Maja în brațe, coboară la vale, îute dar cu băgare de seamă.)

Irena (fixează pe Rubek cu o căutătură rigidă.) Ai audīt, Arnold? Vor veni oameni să me ducă. Oamenii mulți.

Rubek. Liniște-te, Ireno.

Irena (cu spaimă mai mare.) Și va veni și ea — întunecata aceea de călugăriță care va fi băgat de seamă lipsa mea. Și-mi va pune cămașă de forță, Arnold, căci o arc totdeauna cu ea, am vedut-o chiar eū.

Rubek. Nimeni nu se va atinge de tine.

Irena (cu un ris vag.) Nu, nu, și eū pot să me apăr.

Rubek. Cum?

Irena (secoate pumnalul.) Cu asta.

Rubek (caută să il ia.) Umbli cu pumnal la tine? **Irena.** Totdeauna: ziua, noaptea. Il iaū cu mine și în pat.

Rubek. Dă-mi-l mie, Ireno.

Irena (il ascunde țarăș.) Nu țil daū, că-mi trebuie și mie.

Rubek. La ce-ți trebuie aici?

Irena (se uită drept în ochii lui.) Arnold, pumnalul acesta eră destinat pentru tine.

Rubek. Pentru mine?

Irena. Într'o seară pe când ședeam pe malul lacului Taunitz ...

Rubek. Lacul Taunitz.

Irena. În fața căsuței tale țărăneșci și ne jucam cu lebede și cu nuferi.

Rubek. Ei și?

Irena. Și te audieam dicând pe un ton rece ca de ghiată, că n'am fost decât un episod din viața ta.

Rubek. Tu ai spus asta, nu eū.

Irena (urmează.) Atunci am pus mâna pe cuțit și vream să te isbesc în spate.

Rubek (posomorit.) Și de ce nu m'ai isbit?

Irena. Pentru că me încredințasem că și tu e-rai mort, mort de mult.

Rubek. Mort.

Irena. Mort, mort ca și mine. Ca doue cadavre stam pe malul lacului Taunitz și ne jucam împreună.

Rubek. Nu sânt așa morții. Tu nu me înțelegi.

Irena. Unde-î patima ta pentru mine? Unde, — patima aceea înflăcărată cu care te luptai cumplit când stam înaintea ta ca model pentru femeia înviată?

Rubek. N'a murit iubirea noastră, Ireno.

Irena. Îubirea din lumea asta — din lumea asta delicioasă, minunată și plină de enigme — iubirea asta s'a stins în amândoi.

Rubek (cu patimă.) Dar tocmai iubirea asta arde și clocotește mai mult ca ori când în inima mea.

Irena. Dar e? Ai uitat ce sunt e? Acuma?

Rubek. Ori ce-ai fi. Pentru mine ești femeia pe care o vedeam în visurile mele.

Irena. M'am arătat goală pe scene, dându-mă pradă ochilor mulțimei de bărbați.

Rubek. Din pricina mea ai ajuns să te expui. Eram orbit pe atunci și dam mai mult preț pe o statuă fără viață decât pe fericirea vieții, fericirea iubirii.

Irena (se uită 'n jos.) Prea târziu. Prea târziu.

Rubek. Ori pe unde vei fi trecut și ori ce s'a întâmplat, tu n'ai pierdut nimic în ochii mei.

Irena (ridicând capul.) Nică într'ai mei.

Rubek. Ei vești? Suntem liberi. Și mai avem încă timp să trăim, Ireno.

Irena (privindu-l melancolică.) Impulsul de viață e mort în mine, Arnold. Acum am înviat, me uit la tine și ved că tu și viața ta sunteți niște cadavre, așa cum am fost și eu.

Rubek. Cât ești de greșită. Viața-i în noi și 'n giurul nostru, ea ferbe și clocotește ca mai înainte.

Irena (suride și clatină din cap, tăgăduind.) Soția ta tineră și înviată, vede viața sbătându-se în agonie.

Rubek (o coprinde 'n brațe cu patimă.) De și morți, aïdem dar și sorbim, măcar o singură dată întreaga fericire a vieții înainte de a ne 'ntoarce în mormintele noastre.

Irena (cu nu țipăt de bucurie.) Arnold!

Rubek Dar nu aici, impresurați de neguri umede și urite, nu în amurg.

Irena (transportată de patimă.) Nu, nu, sus, la lumină și la potopul de strălucire și senin, sus, pe muntele făgăduinței.

Rubek. Acolo, sus, ne vom serba cununia, Ireno, — iubită.

Irena (suberbă.) Privească-ne soarele cât o vrea, Arnold.

Rubek. Privească toate ființele din împărăția lumii și toate cele din împărăția întunecului. (O prinde de mână.) Me vei urma tu, mireasa mea binecuvîntată?

Irena (ca transfigurată.) Cu dragă inimă și fericită me duc după iubitul și stăpânul meu.

Rubek (o duce înainte.) Să trecem prin neguri mai înteu, Ireno și pe urmă ...

Irena. Da prin toate negurile. Și pe urmă în vârful turnului ce se ivește în lumina răsăritului de soare.

(Norii de neguri se îngrămădesc din ce în ce mai mult Rubek și cu Irena urcă mână 'n mână prin partea dreaptă a câmpului înzăpezit și dispar în ceață. Vântul urlă mereu. Călugărița se ivește în stânga prăpastiei. Se oprește și privește mută și cu atenție în prejurul ei.)

Maja (cântă și chiue jos.)

Sunt liberă, liberă, liberă
Și timpul robiei s'a dus,
Ca paserea-s liberă, liberă,
Renase și me 'nalț tot mai sus.

(De odată se aude un vuet formidabil în partea de sus a regiunii acoperită cu zapadă. O avalanșă se rostogolește în jos cu o iuteală vertiginosă. Nu se prea vede distinct din

causa negurilor, dar se vede cum avalanșa îngroapă pe Rubek și pe Irena.

Călugăreasa (îpă, întinde mâinile în spre cei îngroapați și strigă.) Ireno. (Tace, își face semnul crucii și esclamă.) *Pace tuturor!*

(Cântecul vesel al Majei tot se mai aude încă din adâncime depărtată.)

(București.)

IL. CHENDI ȘI C. SANDU.

De ce mi te-ai ivit?

*Am căutat în rostul vieții
Un suflet ca să-l înțeleg ...
Și ca s'alung pustiul ceții
Ce năbușit me 'nvêluiu —
Am vrut trecutu-mă să-l reneg,
Trecutul reu, cu soarta-i grea ...*

*Te-am întâlnit ... Cu zimbet dornic
Par' că-mă vorbiai de lumă măestre,
Mântuitoare d'un nevolnic
Sfêrșit ce trist me ispită ...
În neguroase sferi terestre
Să-mi fi lucit — a vieții stea? ...*

*Să-mi fi lucit a vieții stea? ...
Dar nu se poate ... Vești tu bine ...
Îmi tot șoptește 'ncetinea
Măhnirea sufletului jalnic,
Înveninat de griji haine
Cari moarte-aduc în mers năvalnic ...*

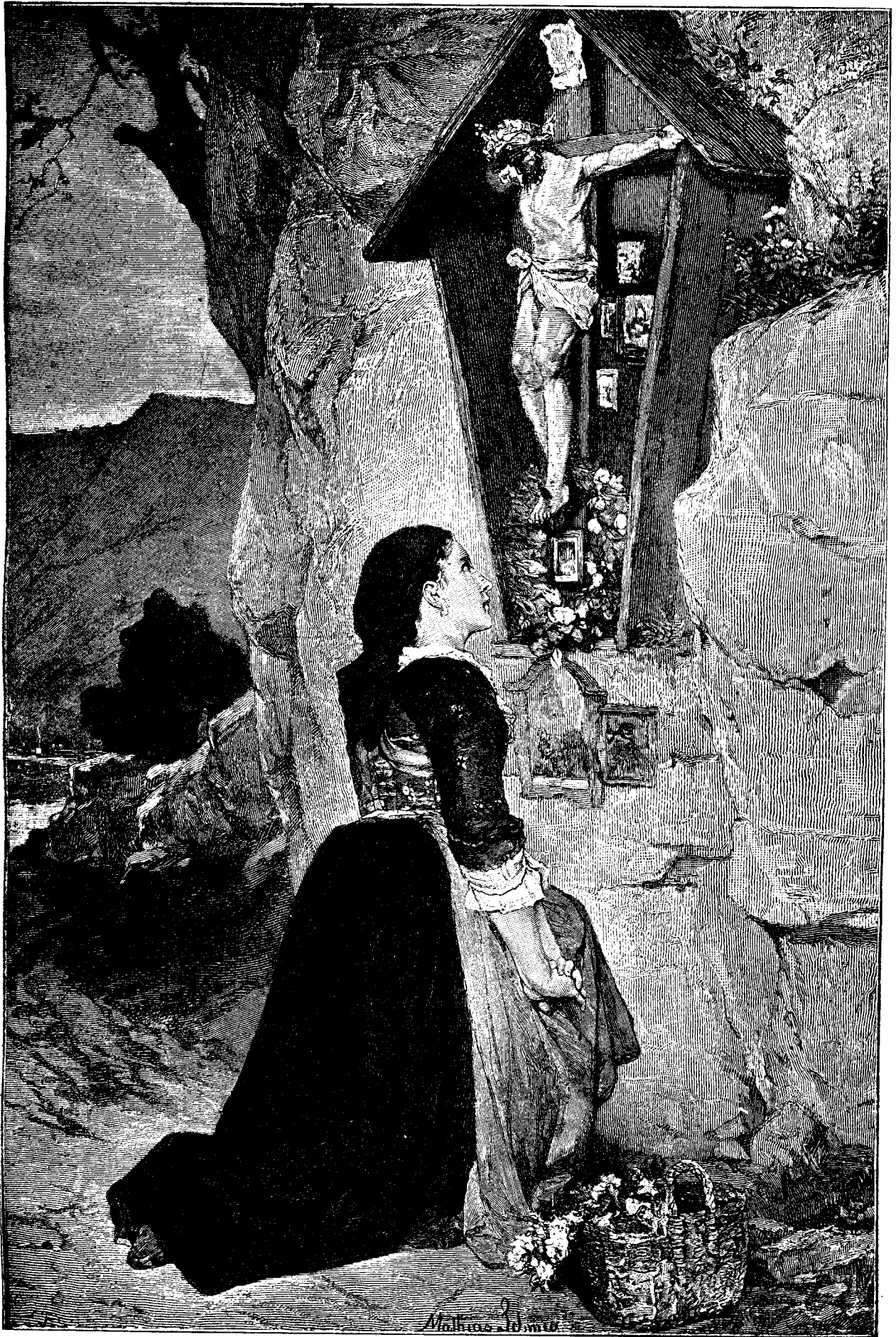
*Oh, vină tu, să me 'nțelegi,
Icoan' a visurilor limpedi ...
De tristă-mă traiă să me deslegi,
Simțirilor dând viață nouă ...
Îar gândurile-mi reci și sarbedi
Să le preseri cu dulce rouă ...*

*Cu roua dragostei curate
Să 'nviozezi rostu-mă — pustiū
De dragi credințe inspirate ...
Să fii a mea, numai a mea! ...
În desgropat sufletu-mă viu
Să-mi fii d'apururi sfântă stea! ...*

*Nu me 'nțelegi? ... În nepăsare
Îți vești de cale mai departe? ...
Me lași, în recea 'nșiorare? ...
Cu-acelaș suflet osîndit —
De fericiri să n'aibă parte? ...
— Atunci, de ce mi te-ai ivit? ...*

Decembre, 1899.

IOAN SCURTU.

MÂNGĂEREA CREDINȚEI.

Limbă nemțească.

Venise un fierar neamț în sat la noi, Dumneșcu Șcie de pe unde. Închiriasse o cocioabă și potcoviă caii creștinilor.

Eu, copil de vr'o șapte ani, „absolvent al clasei întâiu primare“, me învêrtiam toată ziua pe lângă ferărie. Eră vara. Și-mi dase prin cap, să învăț nemțește, ca să me fudulese înaintea tatei, căci el șciea nemțeșec.

Întreb într'o zi pe neamț, cum se dice pe limba lui la apă?

— *Du Esel*, m'a învățat el. Eu scot din busunar o hârtie și scriu: apă se dice nemțeșce *Duezel*.

— Da, pâne, cum se dice?

— *Du Lump*.

Scriu iarăș, pâne se dice *Dulumb*.

— Da bună dimineața?

— *Verfluchter Kerl*.

Și o scriu și pe asta: *fäsflugtä chel*.

Dar aceste vorbe nici gând n'aveau să însemneze bună dimineața; dimpotriva, o cam aduceau la tăle cu voinicăscă binecuvîntare a românului: „fîre-ai al dracului să fii de pungăș!“ Și tot așa, vorba care avea să însemneze pâne, însemnă măgarule, iar cea cu apă, însemnă nemernicule.

Și mi-a spus mai multe. Toate pe calapodul acesta.

Și par' că naiba îmi scosese în cale pe Baier. Abia întru în casă, și dau cu ochii de el. Îl cunoșceam de mult. Eră și el neamț, un eroitor dintr'un sat vecin, care colindă satele și cosea în casa omului mai una mai alta, pe mâncare și pe bătură. Eră bătrân și n'audiă bine. Venise acum vr'o patru-deci de ani pe la noi, și cum eră din Bavaria, răspundea sătenilor cari îl întrebau de unde e: Bayern. Da cum te chiamă? Bayern. Spunea numele țării lui, și sătenii l-au poreclit Baier.

Stase Baier patru-deci de ani între români și abia o rupea pe româneșce. Se însurase cu o româneă: nevasta-sa a învățat iute-iute nemțeșce, dar Baier neamțul în patru-deci de ani, în sate unde sînt numai români, n'a avut vreme să învețe româneșce. Ce ție și neamțul!

Așa de pocit vorbiă româneșce și atâta de disperate gesturi făcea, muncindu-se să scoată vorba, încât dacă vorbiă pe uliță, toți câinii începeau să chelălăiască și să sară în raptul capului peste garduri. Dăbăilă, văcarul satului, se jură că odată copiii lui așa s'au speriat de vorbele lui Baier, că s'au deșteptat noaptea și-au dat să sară pe păreți.

Și încăta-l pe Baier în casă la noi! Îmi venia să sar de bucurie. Iute alerg și iau o bucată de pâne și un pahar cu apă și me întore la Baier. Să-i arăt eu neamțului, că sînt mie dar știu nemțeșce.

— *Färfluctă chel!* dic eu, cu tot respectul, și serios ca un copil cuminte care da binețe musafirilor.

Se vede că nu m'audiă bine. Și-a plecat urechia. Eu, tare în urechia lui, *färfluctă chel!*

El hondro-bondro către mine, în limba lui. Credeam că-mi mulțumesc, cu toate că nu mi se părea.

Îi întind atunci pânea și-i dic *Duezel*. El îmi dă peste mână. Îi întind paharul cu apă și... dic *Dulumb*. El atunci, ved că apucă foarfecele, să me croiască pesemne pe mine, nu pâza, și din gură hughăn-dughăn, supărat foc. Eu fug pe ușă, el după mine. Ies în curte, el după mine. Și nu pricepeam ce e.

Tata cărpea nu știu ce la poarta curții. Îl ve-

deam cu un ciocan și cu piroane. Baier cât ce-l vede, începe hondro-bondro către tata, și audiăeam că spune de *fälfluctă chel* și arată cu degetul, când în piept la el, când la mine.

Tata se ridicase de jos și ascultă. Mi se părea că are să-l umfle risul. Dar la urmă ved că-mi face semn, să merg la el. Me ia de urechi și me pune'n genuchii.

— Ce i-ai spus, mă băete, neamțului?

— Nimic, tată. I-am dis bună dimineața.

— Cum i-ai dis?

— *Fälfluctă chel*.

— Păi asta e că-l dai dracului de neamț. Cine te-a învățat să dici așa?

— Neamțul potcovarul.

Tata și-a bătut piroanele în poartă; apoi s'a sculat și a intrat în casă, lăsându-me tot în genuchii. Îndată ce-a plecat, eu am sărit gardul și m'am dus în vecini la bunica-mea.

— De ce-ai plâns, Gică? M'a întrebat ea.

— I-am spus toată povestea. Bunica și-ar fi scos ochii pentru mine și-mi da totdeauna dreptate.

— Ei, taci! Așa e cum spune fierarul, că doară e neamț.

— Dar tata șcie nemțeșce.

— Asta-i! Șcie și el cât am uitat eu. De unde să șcie?

Bunica-mea eră convinsă că limba nemților e o limbă pășărească, și că toți nemții sînt niște vagabonți și desmățați. Și ea cunoșcea doară pe ginere-seu, și-l șciea că e om aședat și în toată firea, nu neamț vagabond.

— D'apoi Baier, bunică...

— Ce Baier!? Te pu tu cu surdul? Nu te-a înțeles... Si di, i-ai dis bună dimineața? Dar cum se dice asta pe nemțeșce?

— Păi, *fälfluctă chel*...

— Aoleo! Urite vorbe. O fi fiind ele bună dimineața, da' eu m'aș supără de mi-ar dice cineva așa. Urite vorbe. Da' la mă-ta ai fost astăzi? Nu? Ei, apoi mai du-te și la ea.

Mama eră cu servitoarea, în capetul satului; culegea cânepă. Drumul pân' acolo eră pe la cocioaba fierarului.

Când m'apropiau de ferărie, ved băieți adunați la ușa fierăriei. Și câteva femei. Mai de-aproape aud vorbe de ceartă. Eră glasul tatei.

Me apropiu de băieți. Bănuiam eu ce e, și nu-mi eră inima întreagă.

Fierarul înrestă cu pila un drug de fier și nu se uită la tata. Iar tata sbieră și, după semne, injură pe fierar. Vorbiă nemțeșce.

Tata eră tocmăi să plece. Eră pe prag, când nu știu ce naiba bodogăni neamțul printre dinți. Tata se întoarse furios, cu pumnul strîns, și eră cât p'aci să cărpească pe neamț. Și-i dise multe vorbe pe nemțe, dar numai una am înțeles-o. Între altele îi dise *fälfluctă chel*.

Aha! Me gândiam eu. Neamțul mi-a spus că *fälfluctă chel* e bună dimineața. Apoi tocmăi acú s'a găsit tata, să-i dea neamțului bună dimineața?

Și vedeam bine, că de m'o prinde tata me snopeșce, în ciuda neamțului, și de m'o prinde neamțul me snopeșce în ciuda tatei. Și n'am așteptat sfârșitul certeii și-am apucat-o la sănătoasă. Și toată ziua am umblat pustiū, și seara nu îndrăsniam să intru în casă să dau ochi cu Baier și cu tata.

București, 18 martie 1900.

G. Coșbuc.

L a c r ă m i . . .

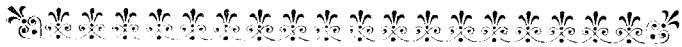
*Cînd o lacrimă pribeagă
Genele-mă va 'nrouă,
Tu să știi iubita mea,
Că din dragoste se 'ncheagă ...*

*Iar cînd lacrămă în tăcere
S'or porni din ochi potop,
Tu să știi că ori-ce strop
I-un picur de mîngăiere ...*

*Când veî vedea ochii-mă seci,
Fără lacrimă în pleoape,
Tu să știi că mi-î aproape
Cîșul liniștei de veci ...*

Brașov.

OCTAVIAN.

R e i n v i a t .

O istorie de Pașci de Ana Behnisch.

Clăpotele sună de inviare, și după fereastra de jumătate deschisă, prin care se strecoară prima salutare a primăverii, stă să se stingă o viață tineră. Scrutător se mai pleacă odată medicul peste fața capului blond. „Când poate fi aci tata?”

Amploiatul calculă și apoi dîse: „Dacă telegrama din ast noapte a fost prompt îngrijită, și el a ajuns la trenul de dimineață, trebuie să sosească peste o jumătate de oră. El are de la bunul lui până la gară cale de două ore.

Muerea lui puse mîmile tremurînde pe umărul medicului: „Doctore, dta trebuie să-l ții până vine tata. El trebuie să-și mai vadă odată copilul, — e unicul lui copil.”

Medicul își plecă capul îngîndurat. „Trebuie să-l chemați mai de timpuriu, — șopti el, — eu v'am declarat de câteva zile că nu e glumă.”

„Dar dta mai diceai: Dacă nopțile e mai liniștit, atunci trece peste reu, și dșoara Cati, care a păzit peste noapte, încă ne-a liniștit totdeauna, de câte ori ne îngroziam, că vom fi siliți a telegrafia tatălui seî. Știi dta, că noi nu voim a incomodă pe bietul meu prietin, a cărui liniște și afară de aceea e turburată, de a face o cale așa lungă, fără de o trebuință grabnică ... Și de-și pierde încrederea că tinerul se află pururea bine la voi, atunci în veci nu mai are ceasuri liniștite.”

„De ce-și dă el unicul lui copil atât de departe la o etate atât de fragedă?”

Bărbatul cu muerea schimbară câte o privire. „Iubite doctore, dta știi că copilului îi lipsește inima mămească ... părinții sînt despărțiți ... Copilul are trebuință de multă iubire ... de aceea s'a decis tată-s'o, după multă eugetare, să-l dee în casa celui mai baun amic al seî, ca acolo să guste continuu binecuvîntarea unei vieți familiare fericite.”

Medicul turnă copilului câteva picături din o fluiditate vivificatoare.

„De ađi dimineață s'a agravat boala grozav.”

Dșoara Cati, care de un jumătate de an are în

casă oficiul de educatoare, șede tăcută și nemișcată lângă pătuț; totuș ea schimbă tot fețe, aci e palidă, aci-î ard obrazurile, ca și când ęnsași ar avea friguri. Acum o priveșce medicul cu ochi scrutători, mai înteu mirat, apoi compătimitor.

„Iubită domnișoară, mi se pare că dta te-ai prea obosit cu veghiarea. Ar' trebui să cerei a dormi o leacă.”

Ea se ridică cu supunere, mecanice așa dîcend. Îi sbocotia fața cea palidă, plină, care nu eră nici tineră nici bătrână, și a cărei frumseată parea a descoperi o mare pasiune ori o mare durere, și ochii ei cei negri, cari câte odată par că schinteliază, sînt eufundați în cap. „Chiar voiam să me rog să-mi fie permis a me retrage, — dîse ea obosită.

Ea merge. În ușa mai stă odată locului și priveșce înderēt spre copil. Își apleacă corpul, își ridică ambe mîmile, ca și când ar fi voit a se sprijini de așternut, — apoi un ris forțat, o salutare scurtă, și se retrase.

Doamna casei priveșce în urma ei mișcată. „Cât de puțină iubire trebuie că a gustat biata creatură în viață, când poate întrecaga ei inimă să se achețe de un așa copil strein! S'a jertfit chiar prea tare cu veghiarea. Aceasta se rēsbună acum.

„Eu imi chiar fac imputări, de ce nu mi-am luat pe cineva în casă, care să o chimbe cel puțin noaptea la supraveghiare. Eu ęnsamî am fost împiedecată prin grija ce datoreșce propriilor mei copii, de a griji de Nițu. Altcum dta ai vedut că nici el nu s'ar fi lăsat grijit de nimenea, afară de ea; el trage chiar atāt de tare la ea, ca și ea la el.

„Chiar de aceea nici n'a vrut ea să creadă că e periclu, — dîse judecătorul. „Se opunea din toate puterile să trimitem după tată-s'o, erī dimineață, când l-au apucat ferbințelile. Ea se luptă formal cu noi să ne convingă că copilul e sântos. Și după ce ne liniștise pe deplin despre decursul nopții antecedente, prinserăm și noi curagiū — și dta încă, doctore.”

„Totuș să se lase omul sedus de ceea ce spune îngrijitoarea ... dapoî dacă ceea ce spune ea nu-î tocmăi așa — dacă ea de oboseală a atipit în noaptea cea critică și, torturată de necunoașcerea datorinței ei, se temea și de omul care putea să-și piardă unicul copil din negrija ei? Toate aceste pot fi așa; nu?”

„Doctore!

„Pst ... Copilul s'a mișcat. Își mișcă ochii, obrazii-î ard ca 'n foc.

„Nițule, vreî ceva?”

Ochii cei mari vineți căutaū mai departe. Medicul prinse mîna lui cea slăbită, îi pipăi pulsul privind la orologiū. „Liniște, drăguțule, stai numai liniștit.”

Copilul își mișcă buzele cele uscate. Doamna Erhardt le umeđi cu mîna ei. Copilul se feri. „Dom ... Domnișoară ...

Atunci se auđieau pași pe trepte, iuți, neregulați, ca de la cineva care tot într'un suflet cearcă a sări douē trepte de odată. Pentru boala copilului au fost oprit intrarea pe treptele dina:nte a casei; cine le foloseșce totuș, trebuie să aibă un drept la aceea, sau că de grabă a uțat să vadă avisul de oprire de pe ușa casei. Nu putea fi decāt tatăl.

Ochii tinerei doamne se umplură de lacrămă. „Sărace omule, ce Pașci îi mai avea tu!”

Erhardt a mers întru întimpinarea lui. Întrara ambii bărbați de odată. Doamna Erhardt se ridică și strînse mâna streinului, care se grăbi spre pat. „Incet, — șopti medicul.

Werner Schwarz nu vede și nu aude nimic decât fața cea stoarsă a copilului lui și scurtele lui respirații. „Nițule, copilul meu! — El prinde mânuțele lui, îi dă përul cel buclat din frunte, îl sărută în gură și pe obraz și nu se poate deslipi de el. Cu toate simțirile ar fi voit să se convingă despre schin-teaua vieții ce mai licură în corpul lui cel aproape mort.

Copilul își întoarse capul spre părete. În gîrurul gurei tatălui trece un fior dureros.

„Nițule, privește-me, încă numai odată! Uită-te la tatăl te! Copile, copilul meu, nu me mai cunoști? — Și răcnește ca un animal când îl junghii.

„El nu te-a vădut de atâta vreme, — voi să-l mângăie doamna Erhardt. „Mai de doi ani nu te-a vădut.“

„Șeii e! — Doamne Dumnezeule, a fost o lășitate, dar n'am putut veni; nu puteam suferi, ca copilul să audă vorbindu-se de mumă-sa — „Fiule, uite la mine, numai odată, vorbește-mi, ești tatăl te!“

„Domnișoară ... suspină copilul.

„Grijitoarea lui, — duse doamna Erhardt; ea s'a jertfit pentru el până la eșofare, de aceea pauzează acum. Nițu trage la ea cu patimă.“

„Și pentru o streină a uitat pe tata! Atunci copilul meu de mult a fost mort pentru mine.

Împietritul bărbat nu se mai putu stăpâni, își ascunse fața în perini și plânse cu amar.

„Pentru Ddeu, tăcere! De deștepti copilul, a lungi ultima posibilitate de a-l readuce, — duse medicul. Erhardt îl cuprinse pe după cap. Werner, fii bărbat și te stăpânește.“

„Încuragiază-l ca să fie liniștit, nu cumva să deștepte copilul, — șopti tinerei doamne medicul, care se apropiă de nenorocitul tată: „Iubite prietino, sînt Pașcile, sêrbătoarea vieții — încă nu e eschisă scăparea. Fii numai liniștit.“

Pașcile! Se părea ca și când o suflare ar fi sgduuit toată casa, în care o viață de om e pe ducă. Toți se strîng grămadă și se privesc uimiți. Stați ca amuțiți, și în camera laterală, a cărei ușă eră închisă, n'a călcat nime de când zace copilul. Este ênsuș îngerul morții, care a suspinat fiindu-i greu, a frânge fragedul boboc? Pare că a și acoperit pe copil cu aripile lui, caei ochii lui deveniră mai mari, mai steini, suprapămênteni; mânilor prinde a și le mișcă ca și când ar fi cuprinse de zgăreiri.

„Moare! — strigă Werner.

Apoi iar un strigăt de durere, desperat, se repede la ușă, intră în lăuntru, fuge prin odaie, și peste fața copilului privesc doi ochi spăimântați, din care arde ncineredrea ca o flacără. Și toți se retrag tăcuti; toți simt că aci se eserită un drept sfânt.

Nu mai Werner strigă cu voce înădușită și cu inima sbocotitoare: „Cati —!

În ochii copilului revine conștiința. „Domnișoară. — Și el suride. Apoi i cad mânuțele pe plapomă.

Cati-și pleacă urechia spre el și ascultă, ea numără bătăile inimei copilului. El își ține ochii ațintiți la ea ca și când ar fi voit să o țină aproape cu privirile lui. Și după ce convinge, că ea vrea să rămână, i se înseninează fața de bucurie — se liniștește — se vede a fi foarte obosit.

Tremurând din tot corpul se exprimă medicul: „Dacă cade într'un somn lin, atunci e mântuit. Mergeți toți afară, ca să rămână de tot neconturbat, — dacă dta, domnule Schwarz veți concredi domnișoarei copilul dtale, — mai adause el întorcându-se spre proprietarul.

„Domnișoara e ... muera mea.“

El grăbi afară, aproape desperat, în internul lui se luptă cu teama și numai o mică și dubie sperare îl mai ținea sus.

Îl lăsară singur în casa laterală, avea trebuință de singurătate. Secunde de întârziău, minutele-i pareau lungi ca vecinicia. Bătăile pendulei de la orologiū-i vin la urechi, își aude bătăile inimei. Ascultă la ușă, se aruncă în scaunul lui, iar se ridică, deschide fereastra și suges aerul primăverii cel călduț, vivificător. Petale rosacee de pe mărul înflorit se pleacă în jos, albinele zuzăe, paserile ciripese, — totul e viață și plăcere — și în lăuntru poate cădea coasa morții în fiecare minută.

Atunci veni Cati înaintea lui. „El doarme. — Și prin întregul ei apare ca o demnitate sêrbătorească. El se întoarce, muschii lui tremură, și ochii lui se luminează. Copilul meu, Cati, copilul nostru! — Tu mi l-ai susținut și mi l-ai redat iarăș — și privirile ei cad de pe ea, nu cutează a o privi, el încă nu pricepe ...

Trăsăturile ei cele obosite devin de odată tinere și frumoase, dar ea totuș se retrage de la el, jumătate fricoasă, jumătate superbă.

„Cum vii tu aci? — îngână el.

Atunci ea-i prinde mâna cu ambele ei mâni. „Werner, uită ce a fost mai nainte, — atunci ții-oiu spune. Eū nu puteam trăi fără copilul meu, și dorind a-l putea vedea și avea, me făcuī comediantă ca să pot intră în casa asta sub nume fals. Îmi succese. O, Werner, aceste luni și aceste sêptemâni din urmă cu deosebire, aceste lupte cu moartea și aceea frică de revederea cu tine — trecură peste puterea omenească ...

O clipită apărea ca și când ar trebui să cadă leșinată; dar tresări odată și-și recăpêtă ținuta de mai nainte.

„De acum înse nu m'oiu mai amestecă la ce nu-i al meu, nu-mi voiū mai forță drept în dreptul altuia — Totuș nu l-am avut; Nițu m'a învățat a iubi — și deoare-ce lui nu-i eră iertat să me cunoască, eră totuș mort pentru mine ...“

Mort pentru mine — Așă a dis și el mai nainte — nu i-a șoptit cineva mai nainte că sînt Pașcile? — Ca spăimântat de o sfântă recunoștință strigă el: „Mort, dar a înviat — pentru noi ambii ... Cati, n'a împrășciat nevinovăția copilului toate neînțelegerile? Și mai pot fi despărțiți doi oameni, care pentru una și aceeaș ființă am trăit aceste ceasuri?“

Ea se lăsă toată în brațele lui. „Și ce nu am priceput mai nainte, ne va învăță copilul. Noi avem trebuință de el și el are trebuință de noi ambii. Aceasta me dispensează, dacă-mi fac imputarea că m'am vîrit în inima lui.“

„De noi ambii, — repetă el sincer. Și noi vom fi fericiți. Când te veduī pe tine ca mântuitoarea vieții lui, a reinviat iubirea mea față de tine.“

„Și în mine a reinviat „Eul meu“ cel mai bun în acest timp al suferinții.

Trad. de:

I. P. RETEGANUL.

În cimitir.

Luī I. T.

În săptămâna patimilor, când bisericile stau deschise și pe mese împodobite cu flori e întinsă efigia restignitului mântuitor al omenirii, pașii credincioșilor se îndreaptă spre cimitire, aceste tainice orașe, a căror lume se deschide dincolo, pentru nesfârșita lumină a vieții eterne.

Cu mulțimea lor, m'am dus și eu.

În aceste zile de mare jale ale creștinătății, este obiceiul a-ș aduce aminte de acei cari odihnesc prin morminte și a le purta flori și prinoase.

Astfel în Joia mare seara, cimitirul din depărtare privit, arde par' că într'o flacără, de miile de luminoșe aprinse la căpătâiul scumpilor adormiți.

În interiorul cimitirului, prin potecele înguste și tăcute ale funebrei grădini, femeii de toată vârsta în negru îmbrăcate, cufundate în niște triste gânduri, mișcău încet pașii lor, ducând în mâni coroane de flori. Altele înse, sosite mai de vreme, în genunchi lângă mormanul de pământ ce ascundea resturile unei ființe iubite, infgeau în solul moale luminări de ceară, împodobite cu mănunchi de flori și-și țintiau privirile asupra flacării ce licăria trist și lugubru ca și gândul ce străbatea aceasta jalnică mulțime. Sau cădute pe acele morminte, înăbușiau suspinele sgomotoase ce se ridicau, împreună cu fumul de tămâie ce aprindeau, spre cerul senin.

Cerul eră în adevăr senin. Soarele eră în asfințit și paserile ce se jucau nebunatace în ultimele lui zare, păreau a avea în ciripirile lor accente melancolice. Un vânt zburdalnic, vântul zimbitoarei primăveri, clătina ramurile de salcâm, scuturându-le floarea.

Cufundat în gânduri triste, me străcuram prin aceasta lume, și cum rënd pe rënd îmi venia, aducerile aminte, — melancolia mea creșcea mereu.

Me uitam la locașurile vecinice ale celor duși din lume, și la podoabele lor. Ici o micuță și drăgălașă grădină acoperia suprafața îngustă a unuia, dincolo o criptă de marmoră își ridică fruntea pretențioasă, alături o modestă cruce de peatră sau numai de lemn, spunea numele aceluia ce dormia în liniște sub ea — și giur împregiur, destule, altele, fără cruce, fără flori.

Florile noue ce cresc pe mormintele cultivate, pare că înclină cu melancolie foile lor felurit colorate și șoptese triștilor vizitatori, cuvinte de resemnare și mângâiere.

Rătăcind și în dreapta și în stânga, priviam la inscripțiile și epitafele de pe cruci, unele șterse de vreme, altele mai proaspete, unele duioase, altele meșteșugite, exprimând lacrimi ce n'au fost versate, dureri reale sau părute, regrete nesfârșite sau de mult terminate, și astfel menite, unele să mărească, altele să scadă, impresiunea înaltei și marelui tristețe,

ce locașul sfânt al unui cimitir inspiră sufletului omenesc.

M'am oprit apoi la un mormânt, neimbrăcat cu verdeață și negătit cu flori, fără luminare și neplâns de nimeni. M'am uitat la densusul, l-am măsurat cu ochii, l-am deschis în închipuirea mea și într'ensul te-am vădut, întins, cu ochii închiși, durmind liniștit, inconștient și supărător de durerea și regretele de cari eram eu cuprins. E acum anul, tot la aceasta ocașione, împreună cu tine iubite amice, și cam tot pe locul acesta, — care se vede că ți s'a deschis pentru liniștea ce necontenit ți-ai dorit, — contemplan împreună deosebirea dintre noi cei ce suntem deasupra și ei cari zac, nesimțitori sub noi. Fireșce, nici prin gând nu ți-a putut trece, nici ție, nici mie, că la un an în urmă, eu voi fi deasupra încă, înse tu jos, repus în vârsta fragedei tinereți.

Plângând trebuie să se plece privirea mea și prea adânc, cu o rugăciune lină, îmi trece amintirea ta prin suflet. Oh, cât drept avea Leopardi, să întrebe:

„De ce atata reu pe lume? și ce-am făcut să-l merităm?
Și pentru ce durerea, moartea, când n'am cerut să existăm?“

Nu știu cât voi fi stat adâncit în aceste gânduri, căci deodată m'am trezit din ele, ca dintr'o aiurare lungă.

Publicul din cimitir s'au mai rărit. O femeie bătrână a aprins apoi o luminare pe mormânt, iar buzele îmi borborosiră involuntar o rugăciune.

Când m'am depărtat, eră târziu. Răsări luna. La biserică sună a treia oară toaca.

Lipova, 19 aprilie 1900.

SB

Academia Română.

— Sesiunea generală din anul 1900. —

(Raport special al „Familiei“.)

VI

Alegerea membrilor în secțiunea literară în cele doue locuri vacante a ocupat trei ședințe. Dl Al. Philipide a întrunit numai decât la prima votare, din 26 votanți, 19 bile pentru și 7 contra; prin urmare, având majoritate de doue treimi, conform statutelor, a fost proclamat membru. — Între dnii Ioan cav. de Pușcariu și Ioan Bianu s'a încins o luptă. În ședința primă și a doua ambii au avut câte 15 voturi pentru și 11 contra; în ședința a treia, dl Ioan cav. de Pușcariu a primit 16 voturi pentru și 7 contra, — astfel având majoritate de doue treimi, a fost declarat membru. — Dl George Coșbuc a obținut în prima ședință majoritate de doue treimi pentru singurul loc vacant de membru corespondent și a fost proclamat atare.

În a cincea ședință publică, despre care relatarem în nr. trecut, dl D. A. Sturdza a cetit o prea interesantă dare de seamă despre serbarea jubilară de doue sute de ani a Academiei prusiane de științe, unde a represintat Academia Română. Prin o regretabilă greșeală de tipar aceasta s'a omis din raportul nostru din nr. trecut, însemnându-se numai ceea

ce a adus de acolo dl D. A. Sturdza pentru colecțiunile Academiei.

Dicționarul Academiei. Comisiunea dicționarului a prezentat un raport de mare însemnătate privitor la mersul compunerii dicționarului. Precum se știe, cu redactarea dicționarului a fost însărcinat dl Al. Philipide, căruia i s'au dat 2 ani pentru adunarea materialului. Acești doi ani au trecut în noiembrie 1899. Dl Philipide și colaboratorii săi au terminat lucrarea. Materialul e gata. Acum urmează redactarea. Pentru aceasta lucrare, i s'a dat un restimp de 3 ani. Apoi are să se înceapă tipărirea. În chestiunea compunerii s'a făcut o discuțiune, la care au luat parte mulți membri; însuși dl Philipide a luat cuvântul și a spus ideile ce-l conduc la redactare, idei întimpinate cu mulțumire din toate părțile. Aceste idei culminează în declarațiunea, că va suscepe în dicționar toate cuvintele din graiul viu și aflate în cei mai buni scriitori. În fine s'a reales comisiunea dicționarului: T. Maiorescu, D. A. Sturdza, N. Quintescu, Gr. Tocilescu și Kalinderu.

Din premiul Adamachi de 5000 lei, la a treia votare, s'au votat o mie de lei și dlui D. G. Maxim, pentru lucrarea sa: „Critica sistemului probelor“.

La votarea bugetului dl Gr. G. Tocilescu a făcut o critică publicațiunii Hurmuzachi, la care a răspuns dl D. A. Sturdza.

Al treile vice-președinte al Academiei nu dl dr. Victor Babeș s'a ales, după cum am semnalat în nr. trecut, ci dl P. S. Aurelian.

LITERATURĂ.

„Iehovah“ de Carmen Sylva în românește.

Distinsul nostru poet, dl George Coșbuc, a tradus în românește poema „Iehovah“ de Carmen Sylva. Anunțând aceasta, adăugăm cu cea mai mare plăcere, că dsa a ales „Familia“ spre a se da printre publicității noua sa lucrare. Dorind ca cetitorii noștri să poată gusta cât mai curând frumusețile acesteia, vom începe s'o publicăm încă în nr. viitor. Totodată suntem în plăcuta poziție d'a putea prevesti publicul nostru cetitor, că de acum înainte vor avea mai de multe ori privilegiul a se întelni pe paginile revistei noastre cu iubitul nostru poet, căci dsa ne-a făcut îndatoritoarea promisiune d'a deveni unul din mai sîrguincioși colaboratori ai noștri.

Alți colaboratori noi la „Familia“. În legătură cu colaborațiunea mai deasă a dlui George Coșbuc, mai înștiințăm pe cetitorii noștri, că dnii *Alexandru Vlahuță*, *Duiliu Zamfirescu* și *Ovid Densusianu* asemenea ne-au promis în viitor concursul lor spiritual. Astfel, ajutați și de cele mai distinse condeie tinere de pe la noi, credem a putea da publicațiunii noastre un avânt vrednic de spriginul publicului cult și „Familia“ se va găsi acasă în toate familiile românești.

Teatru de familie. Se simte la noi mult lipsa unor piese menite a se jucă de cătră elevi și eleve. La o astfel de trebuință vine a răspunde dl Const. A. Grigoriu, care a publicat la București un volum intitulat „Teatru de familie“. Acesta cuprinde următoarele piese într'un act: *Visul României*, *Copiii pi-oși*, *În luncă*, *O lecție de muzică*, *În vacanțe*, *O sară de Crăciun*, *Flașnetarul*, *Prietenia lui Titirez*, *Anul*

noiu, *Teatru de familie*. La sfârșit următoarele note musicale: *Rugăciunea dimineții*, *Rugăciunea înainte de masă*, *Rugăciunea de seară*, *Musica din „Visul României“*, *Vîntul*, *Cîntecul despărțirii*, *Cucul cântă*, *S'a despoiat codrul de frunză*. Prefața e scrisă de dsoara *Constanța Pompilian*, directoarea institutului *Pompilian*, căreia îi este dedicat și columnul. La sfârșit, *Încheierea* e datorită penci dlui Th. M. Stoenescu. Ca exterior, cartea are o înfătoșare plăcută.

Povestea privighetorii. Dl I. Manliu, cunoscutul profesor și autor de cărți didactice, a scos la lumină în București sub titlul acesta o poveste după „*Înșiră-te mărgărite*“, apărută întâiu în publicațiunea „*Luî Titu Maiorescu Omagiu*“. Scrisă în stil ușor, popular, lucrarea se recomandă pentru popor și în deosebi pentru școlari.

TEATRU.

Societatea pentru fond de teatru român. Comitetul Societății a ținut în Brașov la 7/20 aprilie ședință, la care au luat parte: președintele *Iosif Vulcan*, vicepreședintele *Virgil Onițiu*, cassarul *N. Petrapetrescu* și membrul *George Dima*. Luându-se act de taxele încurse, s'au discutat preparativele adunării generale viitoare, care în anul acesta se va ține la *Abrud*; apoi s'a stabilit textul și formatul cartelor de membru; în fine cassarul a raportat, că starea casei este de 131.964 florini și 32 cr.

Reprezentare teatrală în Nădlac. Tinerimea română din *Nădlac*, comitatul *Cenad*, a aranjat a doua zi de Paști, sub conducerea învățătorului *George Petrovici*, producțiune teatrală urmată de dans, în sala casei comunale, în folosul bibliotecii populare ce are să se înființeze. S'a jucat „*Ruga de la chiseteu*“ comedie populară într'un act, cu cântecce și joc, de *Iosif Vulcan*. Persoanele: *Ioan Ursuț*, plugar, dl *Georgiu Bătăran*; *Raveca*, soția lui a doua, dra *Ecaterina Drăgan*; *Paraschiva*, fiica lui, dra *Marioara Faur*; *Trăila Costean*, fecior holteiu, dl *Petru Negreu*; *Achim Chiju*, prietenul lui, dl *Ioan Hovicu*; *Efta*, plugar, dl *Trăian Drăgan*; *Rusalina*, nevasta lui, dra *Rosalia Olariu*; *Costa Hirșu*, insurătel, dl *Romul Solga*; *Gruia Goruian*, insurătel, dl *Teodor Ardelean*; *Șloim*, precupeț de tîrg, dl *Alexandru Mermezan*; *Lica Sica*, plăeș, dl *Uroșiu Covaciu*; *Chira Crăciun*, cond. corului, dl *Georgiu Ardelean*; *Chinezul*, dl *Petru Baci*; *Un covrigar*, dl *Iulian Noghin*; *Un turtar*, dl *Georgiu Anoca*; *Un om din popor*, dl *Lazar Cămpian*; *Un corist*, dl *Flore Sima*; *Alt om din popor*, dl *Mateiu Ignatovicu*; *O nevastă*, dra *Emilia Lazar*; *Un fecior*, dl *Alexandru Mărginean*; *O fată*, dra *Agata Hornoiu*; *Altă fată*, dra *Cristina Ardelean*; *A treia fată*, dra *Dorinea Mudrițiu*; *A patra fată*, dra *Marioara Ghiurcovicu*; *Alt fecior*, dl *Ioan Căpitan*. Popor, fete, neveste.

Reprezentare teatrală în Beiuș. Tinerimea plugarilor români din *B. Lazuri* a aranjat a doua zi de Paști, la *Beiuș*, în ospătăria opidană, concert, însoțit de reprezentație teatrală. Programa: 1. *a*, „*Motto*“. *b*, „*Christos a înviat*“ esecutate de tinerime. 2. „*Rugămintea din urmă*“, poesie de *G. Coșbuc*, declamată de dl *Vasile Corbu inv.* 3. *a*, „*Botezul*“, *b*, „*Coroana Moldovei*“, esecutate pe tinerime. — „*Ruga de la Chiseteu*“, comedie într'un act de *Iosif Vulcan*. Per-

soanele : Ioan Ursuț, plugar, Axente Muțiu; Raveca, soția lui a doua, dsoara Mărioara Cosma; Paraschiva, fiica lui, dsoara Constanța Crișan; Trăilă Coșteian, fecior holtei, George Filip; Achim Ghîju, prietenul lui, Vasile Nicoruța; Efta Marcu, plugar, Dimitrie Popa; Rusalina, nevasta lui, dsoara Mărioara Boleaș; Costa Hirsu, însurătel, Vasilie Gârba; Gruia Goruian, cismar, George Cordoș; Sloim, precepț de tîrg, Ioan Popa; Lica Șica, plăies, Vasilie Purza; Chira Crăciun, conduc. corului, George Neagu; Chinezul, Alexandru Gârba; O fată, dsoara Florica Bogle; Alta fată, dsoara Mărioara Corbu; Un fecior, Melentie Hinciu; Alt fecior, Nichita Ruge; Un covrigar, Vasilie Bărgan; Un turtar, Gregorie Igna. Choriști, choriste, popor. După teatru, dans. În pauză Călușerul și Băbuta. Precum ni se serie, concertul și reprezentația teatrală au reușit bine. Chorul a fost bine instruat, laudă țeranului Manea din Chiseteu, care a învățat pe țerenii din B.-Lazuri, nepricepetori de note, ca să poată produce un rezultat atât de frumos. Învățătorul Alexandru Corbu a declamat cu succes poezia „Rugămintea din urmă” de George Coșbuc. În comedia „Ruga de la Chiseteu” de Iosif Vulcan a oșelat dsoara Constanța Crișan (Paraschiva) și dl Nicoruța (Achim.) Filip, țeran din Lazuri, încă a jucat bine rolul lui precum și V. Gârba. Ceialaltăsemenea au fost aplaudați. În deosebi merită lauda notarul Oancea din B. Lazuri, care a stăruit mult pentru asigurarea succesului. După teatru a urmat dans, despre care mai la vale.

Concert și teatru în Pomî, Sătmar. La 7 maiu n., eu ocaziunea adunării festive a despărțământului Ardușat-Someș al Reuniunii învățătorilor gr. cat. români din arhidiaconatul Sătmarului aparținătoare diecesii Orădiu-mari, se va da în comuna Pomî, comitatul Sătmar, concert și reprezentație teatrală. Concertul va începe cu „Sus opincă”, cântat de corul vocal al învățătorilor. Apoi se va jucă: „Ruga de la Chiseteu”, comedie populară cu cântece și joc într'un act de Iosif Vulcan. Persoanele vor fi reprezentate prin dnii: Andrei Soran, dra Cornelia Pelle, dra Elena Anderco, P. Nagy, N. Ciriș, A. Popan, dra Elena Hriș, dnii G. Moș, Al. Bolchiș, G. Pelle, Const. Pușcaș, S. Buderco, I. Hriș, I. Bretan, Fl. Bandula, T. Irimiaș. După scena: IX se va cântă prin corul învățătorilor „Moțul la drum”; după scena: XV „Înainte Române”; iară după scena a: XXI „Crișana” chor mixt. După concert seara la 9 ore se începe petrecerea cu dans. Invitarea la concert și petrecere e subscrisă de: Aureliu Pelle, paroch-președinte, George Zach, secretar, Vas. Szabó, cassar.

Concert și reprezentație teatrală în Hunedoara. Tinerimea română din Hunedoara a dat a doua oară de Pașei o producțiune teatrală în otelul „Cetatea Hunedorei”, cu următorul program: „Sărboaița”, cor bărbătesc de I. Vidu. „Cucuruz”, cor bărbătesc de G. Șorban. „Despărțirea vânătorilor”, cor bărbătesc de Mendelssohn. „La o rîndunică”, cor bărbătesc de I. Costea. „Săracie lucie”, comedie într'un act de Iosif Vulcan. După producțiune dans.

Concert și teatru în Seliște. Reuniunea meserișilor din Seliște a aranjat a doua oară de Pașei, cu concursul Reuniunii române de cântări de acolo, concert și reprezentație teatrală. Program: 1. „Sunt Român”, cor mixt de Humpel. 2. „Despre Lux”, dialog de I. Pop Reteganul, predat de * *. 3. „Hora ploaie”, cor mixt de G. Dima. 4. „Nu-î dreptate”, cor mixt

de G. Dima. 5. „Săpătorul de bani”, piesă teatrală comică (comedie) în 3 acte de Ant. Popp. După producțiune cină și apoi joc.

Concert și teatru românesc în Arad. Meserișii români vor aranjă în duminica Tomii, în sala cea mare a otelului „Crucea Albă” petrecere cu dans, precedată de un concert, în care corul va cântă doue piese; apoi se va jucă „Mărioara” episod istoric cu cântece în doue acte, de Stefan M. Șoimescu.

Concert și teatru în Ticvanu-mare. Reuniunea română de cântări și musică „Armonia” din Ticvanu-mare a dat a doua oară de Pașei concert cu piese bine alese, după care s'a represintat „Bărbații fermecați” comedie-vodvil în 3 acte și 1 tablou cu cântece, de M. Pascali. După teatru dans, în pauză cu Călușerul și Băbuta.

Concert și teatru în Jabar. Corul vocal bisericesc al plugarilor gr. or. români din comuna Jabar a dat a doua oară de Pașei concert popular, după care a jucat piesa: „Țeranul în slujbă” în 4 acte, de N. Macovistean. După teatru dans.

Reprezentație teatrală în Lipova. Școlarii și școlărițele de la școala română gr. or. din Lipova au dat a doua oară de Pașei o reprezentație teatrală, în sala din grădina berăriei. Au jucat: „Patimile, moartea și învierea lui Christos” în 5 acte. După teatru a început petrecerea cu dans.

Producțiune teatrală în Brașov. Societatea școlărilor români „Lumina” din Brașov a dat a doua oară de Pașei o reprezentație teatrală în sala otelului „Orient” nr. 1. S'a jucat „Sgărăciul” comedie în 5 acte de Molière. Apoi a urmat dans.

Producțiune teatrală în Criș. Tinerimea română din Criș a aranjat a doua oară de Pașei petrecere declamatorie-teatrală, cu următorul program: „Nasturel Globurescu” dialog; „Beutura îl sărăceșce și desonorează pe om” dialog între doi săteni; „Cine face lui își face” comedie într'un act; „Idil la țară” comedie într'un act.

MUSICĂ.

Doue-zeci și cincî de cânturi de G. Musicescu. Primirăm dîlele trecute de la autorul un caet frumos tipărit, care conține 25 de cânturi, pentru una, doue, trei, patru și mai multe voci, destinate usului școalelor, întocmite din ordinul ministeriului instrucțiunii publice și al cultelor din România, de dl Gavriil Musicescu, profesor de armonie la conservator, șeful corului mitropolitan din Iași. Cele 25 de cânturi sînt următoarele: 1, Acum ora sună; 2, Recunoșcînta; 3, Drapelul școalelor primare; 4, Imn, Trăiască regele; 5, Deșteaptă-te Române; 6, Ca și o oară de primăvară; 7, Moartea vitează; 8, Stejarul; 9, Hora junilor; 10, Hora la Plevna; 11—12, Limba românească; 13, Imn român; 14, Imnul regal; 15, Latina gîntă; 16, Oșteanul Român; 17, Imnul vânătorilor; 18, Imn, cu tărie înainte; 19, Imn, copii ai patriei iubite; 20, Cîntecul lui Ștefan vodă; 21, Marșul regal; 22, Cea din urmă noapte a lui Mihai Viteazul; 23, Fiii României; 24, Stejarul și Cornul; 25, Doina.

Producțiune musicală în Făgăraș. Tinerimea română din Făgăraș și giur a aranjat a treia oară de Pașei o producțiune musicală în sala otelului Lau-

ritsah. Membrii comitetului aranjator: Dr. Nicolae Șerban, președinte. Sebastian Brendușa, Emiliu Dan, dr. Augustin Dosa, George Gabor, Clemente Grama, Andrei Ludu, Emanoil Mocean, Liviu Pandrea, Pirgil Pop, Danilă Șerban, Nicolae Stanciu, Constantin Toma, Ioan Turcu, Nistor Vărărean. Programa: 1. Cântec sicilian, cvartet vocal, 2. Simphonie, de Ch. Dancela, pentru 2 violine și pian; executat de dșoara Letiția Poparadu și dñii Beniamin Pop și dr. Augustin Dosa. 3. Carneval de Venise, de Schulhof, solo pentru pian; executat de dșoara Elena Pop. 4. Cântări românești, executate de dșoara Iulia Toflea, acompaniată pe pian de dl Friedrich Heller. 5. „Prima rochie lungă“, monolog de Iosif Vulcan; predat de dșoara Mariți Turcu. 6. a, Beriot: „Osborne“, phantasia din opera „Puritani“; b, Wiest: „Melodii române“, pentru violină și pian; executate de dșoara Elena Pop și dl Beniamin Pop. Dans.

Concert în Sas-Sebeș. Reuniunea română de cântări din Sas-Sebeș a dat a treia zi de Paști concert în sala cea mare a otelului „La leul de aur“. S'au cântat: 1. Dansuri române pentru piano la 4 mâni de Chovan. 2. Ingerul a strigat, cor mixt de A. Flechtenmacher. 3. a, Ideal, de G. Coșbuc. b, Fetele casnice, cor pentru 4 voci femeiești de Timoteiu Popovici. 4. a, Hora isvorului de G. Ventura. b. Mai am un singur dor, de G. Teodosiu. Soluri de mezosopran cu acompaniament de piano. 5. Foaie verde puii de erin, cor mixt de Tim. Popovici. 6 a, Himen de sêrbare, cor mixt de A. Podolean. b, Cimpoiul, fantasia română de I. Murășan. 7. Țiganul împărat, de Th. Speranță. 8. Lugoșana, cor mixt de I. Vidu.

BISERICĂ și ȘCOALĂ.

Noû monach la Arad. Părintele Ignatie Pap, asesor consistorial și protopresbiter în Arad, a fost tuns într-un monach la mănăstirea Hodoș-Bodrog, dându-i-se numele de Ioan. Pr. Ssa episcopul Iosif Goldiș l-a înaintat apoi la treapta de protosincl.

Noû doctor în medicină. Dl *Marcel Savu*, fiul preotului gr. or. român Ioan Savu, din Bobda în Torontal, a fost promovat la universitatea din Buda-pesta doctor în medicină.

Sedință festivă în Arad. Societatea de lectură a tinerimei de la institutul pedagogico-teologic din Arad va ține în duminica Tomei ședință festivă în sala cea mare a seminarului. Programul interesant și bogat e compus din cântări, declamațiuni și muzică instrumentală.

Adunare de învățători în Sătmar. Despărțământul Ardușat-Someș al Reuniunii învățătorilor gr. cat. români din archidiaconatul Sătmarului aparținătoare diecesei Orađii-mari va ține adunare festivă în comuna Pomî la 7 maiu n. sub presiul dñi Alesiu Pop paroc președintele despărțământului, notar învățătorul Teodor Irimaș.

C E N O U.

Hymen. Dl *Clemente Hossu*, cassar la institutul de credit și economii „Bihoreana“ din Oradea-mare, la 6 maiu n. după miadădi la 4 va serbă cununia sa în catedrala gr. cat. oradană, cu dșoara Mărioara

Torsan, fiica dñi Grigoriu Torsan cantor-docinte gr. cat. în Oradea-mare. — Dl *Iuliu T. Uvegeș* din Sas-Sebeș și dșoara Rafila Cutean se vor cunună în 29 aprilie n. în Oradea-de-jos.

Procesul pentru monumentul lui Iancu. În contra sentinței tribunalului din Alba-Iulia, care achitase pe dl Liviu Albin, pentru administrarea colecției monumentului Iancu, procurorul făcând apel la tabla regească din Cluș, aceasta l-a condamnat pe acusat la 10 luni de temniță ordinară, socotindu-se pedeapsa împlinită prin cele 14 luni cât a stat în arest preventiv.

Petrecerea cu dans din Beins, aranjată a doua zi de Paști, după concertul și reprezentația teatrală a plugarilor români din B. Lazuri, a avut un succes deplin. Au luat parte mulți, cari ș-au petrecut vesel până 'n zori. Dansurile sociale au fost dansate de 30 de părechi; iar în paușă, în mijlocul aplauselor generale, țeranii din B. Lazuri, în frunte cu vătavul Manea, au jucat Călușerul și Bătuta. Au luat parte următoarele dame: din Beins dñele: Elisa Ardelean, Ana Bocor, Sofia Breneu, Coroiu, Maria Cosma, Chiorcan, Erdélyi, Hermina Ignat, Livia Ignat, Pinter, Ana Pop, Gizela Pop, Eugenia Radu, vęd. Eteleca Pop (Bunteșci,) Veturia Oancea (Lazuri,) Maria Pop (Tășad,) și domnișoarele: din Beins: Florica Bogle, Angela și Elena Butean, Elena și Mărioara Boleaș, Aurora și Constanția Chiorcan, Viora Cosma, Constanța și Sofia Crișan, Maria Corb, Mărioara Coroiu, Mărioara Costin, Viora Ignat, Margareta Fancesik, Elena Pinter, Amalia Lăpușean, Amalia, Gizela și Nina Pop, Tica Popluca, Rosa Papp, Georgina și Veturia Șferle, Maria Bica (Tășad,) Lucreția Pele (Lazuri,) Elena și Silvia Pop (Bunteșci.)

Advocat nou. Dl dr. *Coriolan Meseșianu* își va deschide cancelăria advocațială la 1 maiu în Șimleul Silvaniei.

Generalul Botha totuș Român? „Liberalul“ din Iași dto 15 aprilie scrie următoarele: „D. Pop, funcționar la serviciul de tracțiune C. R. F. din Iași, a fost coleg de școală, la liceul din Năsăud (Transilvania) cu actualul generalisim al armatelor bure, care este fiu de țeran român, din comuna Ivești. — Dl Pop ne informează că a scris generalului Botha, felicitându-l de rolul frumos ce i-a rezervat soartea, care l-a ales să conducă poporul bur la dobândirea independenței“.

Au murit: Alexandru cav. de Flondor, mare proprietar în Hlinița, Bucovina, înzestrând Societatea pentru cultura și literatura română din Cernăuți cu cel mai bogat dar, numindu-o erede universal; — *Moise Magdu*, paroc gr. or. și asesor consistorial, în Șimoș, la 2/15 aprilie, în etate de 85 ani; — *Cornel Budai*, oficiant la judecătoria regească ungară din Caransebeș, la 11/24 aprilie, în etate de 37 ani; — *Anastasia Datco n. Nicolaiu*, vęduvă de comisar financiar suprem, la Reghinul-săsese, în 23 aprilie, în etate de 81 ani; — *Iosefina Hosan*, soția dñi dr. Ioan Hosan, stabilit de curënd la Brasov, la 24 aprilie, în etate de 48 ani.

Poșta redacției.

Redactorul nostru intorcându-se de la București, va răspunde zilele acestea la numeroasele scrisori ce i-au sosit în lipsa-i de acasă.